

نگاهی به برخوردهای قانونی با هنرمندان متخلف در سینمای جهان

گامی رو به جلو برای رسیدن به استانداردهای جهانی در سینما

مریم اسدزاده
نویسنده

آیا کنار گذاشتن شهره گانی (سلب ریتمی) که قانون را نقض می کنند، روا است؟ آیا وزارت فرهنگ و ارشاد اجازه چنین اعمال قانونی را دارد یا با تغییر دولت ها سلیقه ای عمل می کند؟ در این مطلب با بررسی قوانین سینما در جهان، به این پرسش ها پاسخ می دهیم.

پرده اول:

«به گزارش جوان آنلاین به نقل از فارس، ۳۰ آذر ۱۴۰۱ بود که مصاحبه حمید فرخ نژاد با شبکه تروریستی اینترنشنال منتشر شد. شبکه های اجتماعی متعلق به او نیز پس از خروج از کشور شروع به انتشار محتوای ضد ملی با خط رسانه ای رژیم صهیونیستی و ضد انقلاب کردند.

او پیش از خروجش در فیلمی برای انتشار در شبکه نمایش خانگی بازی کرده بود. با وجود چنین اقداماتی، این سریال از شبکه های نمایش خانگی پخش شد.

او پیش تر در ایام اغتشاشات سکوت اختیار کرده بود تا ساخت فیلم ها در شبکه نمایش خانگی به پایان برسد و دستمزد خود را دریافت کند. «این اتفاق با عکس العمل کاربران فضای مجازی روبه رو شد و حتی معاندین نظام هم فرخ نژاد را نان به نرخ روز خور نامیدند.

پس از این ماجرا، تلویزیون هم به پخش سریال یا فیلم هایی که هنرپیشه های شان از مرز وطن پرستی گذشته و بی وطن شده بودند، ادامه داد تا بوجه بیت المال را فدای حضور یا عدم حضور شهره گان نکند و چهره واقعی آنان را نشان دهد که پای کدام سفره نشسته و سیر شده اند و نمک خورده و نمکدان شکسته اند.

پرده دوم:

با ورود به سال جدید، طبق روال برنامه ریزی ها و تخصیص بودجه برای ساخت آثار تلویزیونی و سینمایی آغاز شد و این در شرایطی بود که کشور آرام شده بود و دیگر حتی مخالفان حجاب هم به فراخوان های اغتشاشگران اهمیت نمی دادند.

«به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از روابط عمومی سازمان تنظیم مقررات رسانه های صوت و تصویر فراگیر، در فضای مجازی ساترا؛ در سه ماه اول سال ۱۴۰۲ سریال های «زخم کاری ۲»، «گناه فرشته»، «خجالت نکش ۲»، «سرویس حوادث» و «افعی» از شورای صدور مجوز ساترا مجوز تولید گرفته اند و این شورا با برگزاری ۱۱ جلسه، تعداد ۴۰ طرح سریال، ۸ فیلمنامه سریال و ۵ طرح برنامه تلویزیونی را بررسی کرده است.

فریدون جیرانی، محمدحسین مهدویان، حامد عنقا، پیمان معادی، رضا مقصدی، مصطفی کیایی، برزو نیک نژاد و منوچهر هادی از جمله اشخاصی هستند که با حضور در جلسات شورای صدور مجوز تولید ساترا، به سوالات اعضای شورا پاسخ دادند و در نهایت موفق به اخذ مجوز تولید سریال شدند.

سریال های «زخم کاری ۲» به تهیه کنندگی محمد رضا تخت کشیان و کارگردانی محمدحسین مهدویان، «نیلوفر آبی» به تهیه کنندگی و کارگردانی مصطفی کیایی، «گناه فرشته» به تهیه کنندگی و نویسندگی حامد عنقا، «نیسان آبی ۲» به کارگردانی منوچهر هادی، «افعی» به نویسندگی پیمان معادی، «خجالت نکش ۲» به کارگردانی رضا مقصدی، «خطبه عشق» به کارگردانی برزو نیک نژاد و تهیه کنندگی محمد شایسته و «سرویس حوادث» به نویسندگی و کارگردانی فریدون جیرانی از جمله سریال هایی بودند که در سه ماه اول سال ۱۴۰۲ از ساترا مجوز تولید گرفته اند.»

پرده سوم:

اما باید این بار وزارت ارشاد تمهیدی می اندیشید تا هم بازیگران تازه به شهرت رسیده و هم باتجربه ترها، با استفاده از دیده شدن شان در مدیوم های مختلف و به تبع آن مشهور شدن روزافزون، کارگر و عمله دشمنان ایران نشده و به خاطر مشتکی دلار، با روی خون ملت خویش نگذارند. لذا پس از انتخاب بی حجابی از سوی برخی از بازیگران زن، حاشیه های بسیاری ایجاد شد و محمد مهدی اسماعیلی وزیر ارشاد ۶ اردیبهشت ماه درباره اقدامات این وزارتخانه برای مقابله با کشف حجاب، گفت: «در این زمینه، قانون محور است و نمی توانیم به کسانی که کشف حجاب کرده اند، اجازه حضور در برنامه های هنری را دهیم.» «خبرگزاری موج هم در گزارش روز دوشنبه ۵ تیر ۱۴۰۲ مطلبی با این موضوع منتشر کرد: «وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی: ابلاغ کرده ایم افرادی که حجاب را زیر پا گذاشتند، اجازه برنامه های هنری ندارند/ وزارتخانه باید مجوز ۹۰ درصد از فعالیت های نمایش خانگی را بدهد.»

و در ادامه متن سخنان محمد مهدی اسماعیلی، وزیر ارشاد را در حاشیه همایش هوش مصنوعی و رسانه و تولید محتوا را در پاسخ به سؤال تبیین آیین نامه رعایت حجاب در سینما و تلویزیون گزارش کرد. طبق این گزارش، دکتر اسماعیلی در این باره گفته است: «آیین نامه خاص حجاب وجود ندارد، بلکه آیین نامه نظارت بر صدور مجوز پروانه و صدور پروانه نمایش وجود دارد که در آن پیش بینی شده است حجاب یک مسأله قانونی در کشور است. ما حتماً اجازه نمی دهیم هیچ فیلم و برنامه ای با زیر پا گذاشتن قوانین کشور ساخته شود. سازمان سینمایی به همه شرکت های تولید کننده و تهیه کننده ها ابلاغ کرده است افرادی که قانون را زیر پا گذاشتند، اینها اجازه برنامه های هنری را ندارند.» پس از انتشار این مطلب، صدای آمریکا VOA، در تاریخ ۱۳ تیر ۱۴۰۲ به نقل از رادیویی در ایران گزارش کرد: «رئیس اتحادیه تهیه کنندگان سینما معتقد است که موضوع حجاب مسأله ای بین بازیگران زن و حاکمیت است و اگر قرار است کسی به دلیل حجاب نداشتن کار نکند، باید دادگاه آن را تعیین کند.

بر همین اساس غلامرضا موسوی می گوید که: تهیه کنندگان مسئولیتی در مورد فعالیت بازیگران بی حجاب ندارند. موسوی در گفت و گو با یک برنامه رادیویی در ایران، درباره نامه معاونت نظارت و ارزشیابی در مورد فعالیت یک سری از بازیگران خانم که مطالبی را منتشر کرده بودند، گفت که «مسئولیت تهیه کننده سینما صرفاً موقوف بر شرایط زمان و مکان فیلمبرداری است.» به گفته او، چیزی که در نامه خواسته شده بود، فراتر از قانون بوده و هیچ کسی جز با حکم دادگاه صالحه نمی تواند جلوی فعالیت دیگری را بگیرد. در این نامه که حاشیه های زیادی به دنبال داشته است، تأکید شده تهیه کنندگان با فردی که «حجاب را برداشته» کار نکنند. بر اساس نامه ای که حبیب ایل بیگی، معاون نظارت و ارزشیابی سازمان سینمایی ۲۸ خردادماه به اتحادیه تهیه کنندگان نوشته، سازمان سینمایی به تهیه کنندگان اخطار داده که با بازیگرانی که کشف حجاب کرده اند، همکاری نکنند در غیر این صورت برای دریافت پروانه نمایش با مشکل مواجه می شوند. در بخشی از آن نامه که وبسایت «انتخاب» منتشر کرده بود، آمده است: «تهیه کنندگان می بایست از به کارگیری عوامل و بازیگرانی که به نحای مختلف با هنجارشکنی و نادیده گرفتن قوانین کشور مسأله ساز بوده اند (مثلاً کشف حجاب و...) اجتناب بورزند و در صورت هرگونه همکاری چنانچه هنگام اخذ پروانه نمایش با مشکل مواجه شوند، شخصاً مسئول بوده و باید پاسخگوی عملکرد خود و تبعات آن باشند.»

پرده چهارم:

اما در ادامه، در تاریخ ۱۱ تیر ۱۴۰۲، جوان آنلاین نوشت: «عید امسال یکی از شبکه های خانگی از رئالیتی شویی با مجری گری اشکان خطیبی رونمایی کرد. انتشار این رئالیتی شو از عید آغاز شد و اخیراً فصل سوم و پایانی آن منتشر شد و هنوز در شبکه نمایش خانگی مربوطه قابل دسترس است. اشکان خطیبی در زمان آشوب های پاییز سال گذشته در شبکه های اجتماعی اش از اغتشاشگران علیه کشور حمایت می کرد. صفحه های شخصی او در فضای مجازی از اوایل دی ماه سال گذشته مجدداً فعالیت جدی تری علیه نظام را آغاز کرد. این صفحات پست هایی در حمایت از اغتشاشات و محکوم کردن نظام، دعوت به اعتصاب و دعوت به آشوب و... منتشر کرده و می کند.»

به این مورد کامیوز دیرباز و... را هم می توان اضافه کرد. حال باتوجه به گزارشات بالا و اینکه سینماگران خاصی مدام در حال فرار از قانون هستند و ارشاد هم تاکنون نشان داده است که فقط در تصویب و ابلاغ قوانین مصمم است و در اجرای آنها سختگیری چندانی ندارد، اینها باعث شد تا صدا و سیما به این مسأله در مورد ساترا ورود کند. اما در دیگر کشورهای داعم دار دموکراسی با هنرمندان و شهره گان خاصی، چگونه رفتار می شود؟ در اینجا لازم است به چند نمونه اشاره کنیم. به گذشته هالیوود که برگردیم، مصادیق فراوانی می یابیم، اما هیچ کدام به وسعت و پرشماری بیکار شدن هنرمندان نیست و آن ماجرای مک کارتیسم در آغاز جنگ سرد است. بسیاری از اهالی هالیوود به بهانه کمونیست بودن تحت تعقیب قرار گرفته به زندان افتادند و تا آخر عمر از فعالیت هنری محروم شدند. اغلب آنها فقط فیلم هایی ساخته بودند که ضد جنگ بود، اما آمریکای به ظاهر صلح طلب این را برنتابید و همگی آنان را مجازات کرد. جدیدترین مورد هم در اسکار نود و چهارم با سیلی ویل اسمیت به کریس راک، در یادها ماند وقتی اسمیت که در دفاع از همسرش، برای شوخی نامتعارف مجری با موهای او، خونش به جوش آمده بود و با غیرتی مردانه خواست از همسرش دفاع کند، به روی صحنه رفت و به کریس راک کم دین هم نژاد خود سیلی زد. او پس از ۴۰ دقیقه برای دریافت جایزه بهترین بازیگر مرد برای بازی در فیلم «شاه ریچارد» روی صحنه رفت و از کار خود ابراز پشیمانی کرده و عذرخواهی کرد و فردای همان روز بیانیه ای برای عذرخواهی از راک در اینستاگرام منتشر کرد اما آکادمی اسکار اعلام کرد، به هیچ عنوان از این مسأله چشم پوشی نمی کند و ویل اسمیت را به ۱۰ سال محرومیت از اسکار محروم کرد و در بیانیه خود اعلام کرد که حتی اگر در این مدت ویل اسمیت فیلمی داشته باشد و برای آن نامزد شود، اسکار سرنوشت تلخی را برای او رقم خواهد زد. و تاکنون که بیش از یک سال از این اجرا می گذرد، ویل اسمیت در هیچ کدام از رسانه ها دیده نشده است. آیا وزیر ارشاد و ساترا هم مانند هالیوود، بیانیه هایی را که بر اساس قانون اساسی کشور و اسلام و عرف ملت ایران تنظیم شده است را اجرا خواهد کرد؟ البته که باید منتظر بود و دید! اما یادمان باشد هر قدم محکم و رو به جلو، باعث مستحکم تر شدن اخلاق در سینما خواهد بود و این را مدیریت در سینمای جهان ثابت کرده است.

بسیاری از اهالی هالیوود به بهانه کمونیست بودن تحت تعقیب قرار گرفته و به زندان افتادند و تا آخر عمر از فعالیت هنری محروم شدند. اغلب آنها فقط فیلم هایی ساخته بودند که ضد جنگ بود، اما آمریکای به ظاهر صلح طلب این را برنتابید و همگی آنان را مجازات کرد.

